

EDİTÖR

Doç. Dr. Mehmet Yılmaz

Millî Edebiyat (Sür-Roman)

YAZARLAR

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Muhammed HÜKÜM
Dr. Öğr. Üyesi Celal ASLAN Dr. Öğr. Üyesi Âdem GÜRBÜZ
Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZGER
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜLER Dr. Tahsin YAPRAK
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL Uzman Remziye ÇÖLGEÇEN

ISBN: 978-605-7602-12-1

Sertifika No: 34068

Editör

Doç. Dr. Mehmet Yılmaz

Kapak

Bülent POLAT

Mizanpaj

Burhan MADEN

Redaksiyon

Muhammet ÖZCAN

Baskı ve Cilt:

Tarcan Matbaacılık

İvedik Caddesi No:417/A

Yenimahalle/Ankara

Eposta: tarcanctp@gmail.com

Tel: 0312 3843435

Birinci Baskı: 2019

ASOS YAYINLARI

e-posta: asosyayinlari@gmail.com

web: www.asosyayinlari.com

Tel: 0530 473 23 00

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Tüm bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.

Bu yayını **SÖBIAD** tarafından indekslenmiştir.

Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

EDİTÖR

Doç. Dr. Mehmet Yılmaz

Millî Edebiyat (Şiir-Roman)

YAZARLAR

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Muhammed HÜKÜM
Dr. Öğr. Üyesi Celal ASLAN Dr. Öğr. Üyesi Âdem GÜRBÜZ
Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZGER
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜLER Dr. Tahsin YAPRAK
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL Uzman Remziye ÇÖLGEÇEN

BÖLÜMLER ve YAZARLARI

MİLLİ EDEBİYAT

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

MEHMET EMİN YURDAKUL (1869-1944)

Dr. Öğretim Üyesi Celal ASLAN

ZİYA GÖKALP (1876-1924)

Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI

ALİ CANİP YÖNTEM (1888-1967)

Dr. Tahsin YAPRAK

MEHMED FUAD KÖPRÜLÜ (1890-1966)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜLER

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ÇOCUK ŞİİRLERİ

Uzman Remziye ÇOLGEÇEN

HALİDE EDİP ADIVAR (1882-1964)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1870-1927)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed HÜKÜM

MÜFİDE FERİT TEK (1892-1971)

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

ÖMER SEYFETTİN (1884-1920)

Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI

REFİK HALİD KARAY (1888-1965)

Dr. Öğr. Üyesi Celal ASLAN

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU (1889-1974)

Dr. Tahsin YAPRAK

REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889-1956)

Dr. Öğr. Üyesi Âdem GÜRBÜZ

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR (1864-1944)

Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Faruk GÜLER

MEHMED ÂKİF ERSOY (1873-1936)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZGER

YAHYA KEMAL BEYATLI (1884-1958)

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

AHMET HAŞİM (1885-1933)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL

RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI (1885-1933)

Dr. Öğretim Üyesi Muhammed HÜKÜM

İçindekiler

BÖLÜMLER ve YAZARLARI	4
MİLLİ EDEBİYAT	15
<i>Doç. Dr. Mehmet YILMAZ</i>	<i>15</i>
GİRİŞ	15
Millî Edebiyat Öncesi Siyasi ve Sosyal Yapı	15
Millî Edebiyat: Tanımı ve Sınırları	18
Millî Edebiyata Zemin Hazırlayan Oluşumlar	28
Mehmet Emin Yurdakul' un "Türkçe Şiirler"i	28
1905 Edebi Hareketi	31
Yeni Lisan	33
Ziya Gökalp ve Türkçülük	35
Dergiler ve Dernekler	37
Millî Edebiyat Dönemindeki Topluluklar	39
Nev-Yunanilik	39
Nâyiler	40
Şairler Derneği	41
Dergâh Grubu	42
Kaynaklar	42

I. BÖLÜM MİLLİ EDEBİYAT (Şiir)

MEHMET EMİN YURDAKUL (1869-1944)	47
<i>Dr. Öğretim Üyesi Celal ASLAN</i>	<i>47</i>
Hayatı	47

Edebi Kişiliği	48
Eserleri	52
Mensur Eserleri.....	52
Manzum Eserleri.....	52
Şiirlerinden Örnekler.....	54
Biz Nasıl Şiir İsteriz? İsimli Şiirinin Tahlili	55
Benim Şiirlerim'in Tahlili.....	57
Kaynaklar	63
ZİYA GÖKALP (1876-1924)	65
<i>Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI .....</i>	<i>65</i>
Hayatı.....	65
Edebi Kişiliği	67
Eserleri	69
Ziya Gökalp'in Vatan Şiirinin Tahlili.....	69
Ziya Gökalp'in Sanat Şiirinin Tahlili	72
Kaynaklar	77
ALİ CANİP YÖNTEM (1888-1967)	79
<i>Dr. Tahsin YAPRAK.....</i>	<i>79</i>
Hayatı	79
Edebi Kişiliği	82
Eserleri	88
Şarkın Ufukları Şiirinin Tahlili.....	98
Kaynaklar	102
MEHMED FUAD KÖPRÜLÜ (1890-1966)	103
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Faruk GÜLER.....</i>	<i>103</i>
Edebî Kişiliği	104
Eserleri	107
Akıncı Türküleri Şiirinin Tahlili.....	109
Kaynaklar	113
MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ÇOCUK ŞİİRLERİ.....	115
<i>Uzman Remziye ÇOLGEÇEN.....</i>	<i>115</i>
Ulusal Düşünceyi Ele Alan Çocuk Şiirleri.....	121

Bayrak Sevgisi.....	121
Dil Sevgisi	122
Türklük Bilinci	122
Vatan Sevgisi	125
Cesur Olma.....	128
Şehit Olma.....	129
Dini Düşünceyi İşleyen Çocuk Şiirleri.....	130
Allah Sevgisi.....	131
İbadet.....	132
Dua	135
Sabır.....	136
Ahlaki Meseleleri Öne Çıkaran Çocuk Şiirleri	136
Doğruluk/ Dürüstlük	137
Erdemli Olma.....	138
Hoşgörülü Olma	138
Sonuç.....	139
Kaynaklar	141

II. BÖLÜM

MİLLİ EDEBİYAT (Roman)

HALİDE EDİP ADIVAR (1882-1964)	145
<i>Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL.....</i>	<i>145</i>
Hayatı.....	145
Edebi Kişiliği	150
Eserleri	154
Roman.....	155
Öykü.....	155
Tiyatro.....	155
Anı.....	155
Diğer Yapıtları.....	155
<i>Yeni Turan</i> Romanının Tahlili.....	156
Şahıs Kadrosu	156
Kaya (Samiye).....	156
Oğuz	159
Hamdi Paşa	160

Asım	162
Diğer Kişiler.....	164
Olay Örgüsü	164
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	167
Zaman.....	169
Mekân	171
Dil ve Üslûp.....	172
Romanın Değerlendirilmesi	174
Ateşten Gömlek* Romanının Tahlili.....	178
Şahıs Kadrosu	178
Ayşe	178
İhsan	181
Peyami	183
Cemal.....	185
Kezban	186
Mehmet Çavuş	187
Diğer Kişiler.....	188
Olay Örgüsü.....	189
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	192
Zaman	194
Mekân	196
Dil ve Üslûp.....	197
Romanın Değerlendirilmesi	199
Kaynaklar	202
AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1870-1927).....	205
<i>Dr. Öğr. Üyesi Muhammed HÜKÜM.....</i>	205
Hayatı.....	205
Edebî Kişiliği	206
Eserleri	207
Gönül Hanım Romanının Tahlili	210
Şahıs Kadrosu	210
Olay Örgüsü.....	211
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	211
Zaman- Mekân.....	212
Dil ve Üslûp.....	213

Romanın Değerlendirilmesi	213
Kaynaklar	218
MÜFİDE FERİT TEK (1892-1971).....	219
<i>Doç. Dr. Mehmet YILMAZ</i>	219
Hayatı	219
Edebî Kişiliği	222
Eserleri	226
İlk Hikâyeler	226
Romanları.....	227
Aydemir	227
Pervaneler.....	227
Affolunmayan Günah	228
Aydemir Romanın Tahlili	228
Olay Örgüsü.....	230
Şahıs Kadrosu	233
Zaman	237
Mekân	239
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	240
Dil ve Üslup.....	242
Roman Hakkında Değerlendirme	243
Anadolu'nun Perişan Ahvali.....	243
Anadolu'dan Dünyaya Açılan Bir Ülkü: Turan.....	246
Moskof ve Türk Birliğin Önündeki Engeller	249
Kaynaklar	251
ÖMER SEYFETTİN (1884-1920).....	253
<i>Dr. Öğr. Üyesi Taner NAMLI</i>	253
Hayatı	253
Edebî Kişiliği	254
Eserleri	255
Efruz Bey Romanının Tahlili.....	256
Şahıs Kadrosu	256
Ahmet Bey yahut Efruz Bey:.....	256
Diğer Karakterler.....	258
Olay Örgüsü.....	259

Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	260
Zaman - Mekân	261
Dil ve Üslup.....	262
Romanın Değerlendirilmesi	264
Kaynaklar	265

REFİK HALİD KARAY (1888-1965)..... 267

***Dr. Öğr. Üyesi Celal ASLAN* .....** 267

Hayatı .....

Edebi Kişiliği .....

Eserleri .....

İstanbul'un Bir Yüzü Romanının Tahlili .....

Şahıs Kadrosu .....

Bir Harp Zengini .....

İsmet .....

Kâni.....

Eski Devirdekiler .....

Fikri Paşa .....

Rukiye Hanımefendi-Dilâra Hanımefendi .....

Damat İshak Bey .....

Şadiye Hanım .....

Yeni Devir Simaları .....

Eski Devir Simaları .....

Harp Devrinin Hanımları .....

Olay Örgüsü.....

Bakış Açısı ve Anlatıcı.....

Zaman - Mekân .....

Dil ve Üslup.....

Romanın Değerlendirilmesi .....

Kaynaklar .....

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU (1889-1974) 287

***Dr. Tahsin YAPRAK* .....** 287

Hayatı .....

Edebi Kişiliği .....

Eserleri .....

Mensur Şiirleri	297
Düzyazıları.....	297
Monografileri.....	298
Anıları	298
Öyküleri.....	299
Romanları.....	299
Değişen Hayatın Nesiller Üzerinden Çizilen Portresi: <i>Kiralık Konak</i>	303
Şahıs Kadrosu	303
Naim Efendi.....	303
Seniha	304
Hakkı Celis	305
Servet Bey	308
Faik Bey	308
Sekine Hanım	308
Selma Hanım.....	308
Cemil	308
Olay Örgüsü.....	309
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	310
Zaman	313
Mekân	315
Dil ve Üslup.....	317
Değerlendirme	318
Kaynaklar	320
REŞAT NURİ GÜNTEKİN (1889-1956).....	323
<i>Dr. Öğr. Üyesi Âdem GÜRBÜZ</i>	323
Hayatı	323
Edebî Kişiliği	324
Eserleri	329
Çalıkuşu Romanının Tahlili	329
Şahıs Kadrosu	330
Feride.....	330
Kâmran	332
Munise	333
Doktor Hayrullah Bey.....	334
Müjgân.....	335

Hacı Kalfa.....	335
Olay Örgüsü	336
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	339
Zaman-Mekân.....	342
Dil ve Üslup.....	347
Romanın Değerlendirmesi.....	349
Kaynaklar	351

III. BÖLÜM SANATINI BAĞIMSIZ SÜRDÜRENLER

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR (1864-1944).....	355
<i>Dr. Öğretim Üyesi Ahmet Faruk GÜLER.....</i>	<i>355</i>
Hayatı	355
Edebî Kişiliği	355
Eserleri	358
Şipsevdi Romanının Tahlili.....	361
Şahıs Kadrosu	361
Meftun Bey.....	361
Kasım Efendi	364
Mahir	365
Edibe.....	366
Lebibe	366
Raci.....	367
Rabia.....	367
Mösyö Makferlan	367
Madam Makferlan	368
Bedri.....	368
Dekoratif Karakterler.....	368
Olay Örgüsü.....	368
Bakış Açısı ve Anlatıcı.....	370
Zaman-Mekân.....	370
Zaman	370
Mekân.....	371
Dil ve Üslup.....	373
Romanın Değerlendirilmesi	375

Kaynaklar	377
MEHMED ÂKİF ERSOY (1873-1936).....	379
<i>Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZGER.....</i>	<i>379</i>
Hayatı	379
Şahsiyeti	385
Edebî Kişiliği	386
Eserleri	393
İnsan Şiirinin Tahlili.....	395
Kaynaklar	399
YAHYA KEMAL BEYATLI (1884-1958).....	401
<i>Doç. Dr. Mehmet YILMAZ.....</i>	<i>401</i>
Hayatı	401
Edebî Kişiliği	404
Kusursuzluğun Arayışı: Saf Şiir	407
Eserleri	410
Şiir	410
Kendi Gök Kubbemiz (1961).....	410
Eski Şiirin Rüzgârıyla (1962).....	411
Rubailer ve Hayyam Rubailerini Türkçe Söyleyiş (1963).....	411
Bitmemiş Şiirler (1976)	412
Nesir	412
Aziz İstanbul (1964).....	412
Eğil Dağlar (1966).....	413
Siyasi Hikâyeler (1968).....	413
Siyasi ve Edebi Portreler (1968)	413
Edebiyata Dair (1971)	414
Tarih Muhasebeleri (1975).....	414
Mektuplar-Makaleler (1977)	415
Yahya Kemal'in Şiirlerindeki Dinî ve Millî Değerlere Genel Bir Bakış	415
Koca Mustâpaşa Şiirinin Tahlili.....	423
İmtidad Kavramı Çerçevesinde: Manastır Üzerine İnşa Edilen Camii.....	424
Hafız Osman'la Sümbül Sinan'ın İstanbul'u Aydınlatan Ruhu	431
Kaynaklar	433

AHMET HAŞİM (1885-1933)	435
<i>Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bakır ŞENGÜL</i>	435
Hayatı	435
Edebi Kişiliği	441
Eserleri	449
Bir Günün Sonunda Arzu Şiirinin Tahlili	450
O Belde Şiirinin Tahlili.....	458
Kaynaklar	468
RIZA TEVFİK BÖLÜKBAŞI (1885-1933)	469
<i>Dr. Öğretim Üyesi Muhammed HÜKÜM</i>	469
Hayatı.....	469
Edebî Kişiliği	471
Eserleri	473
Uçun Kuşlar Şiirinin Tahlili	474
Kaynaklar	477

MİLLÎ EDEBİYAT

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

GİRİŞ

Millî Edebiyat Öncesi Siyasi ve Sosyal Yapı

Osmanlı Devleti 19. yüzyıla, o zamana kadar yaklaşık yarısını yönettiği Avrupa milletlerinin teknolojik sahada gerçekleştirdikleri yeniliklere kendini adapte edemediği gerçeğini kabullenmek zorunda kalarak girer. Batı'nın teknolojik gelişmelerini takip edememek ve bu durumun yarattığı psikolojik çöküntü çeşitli ıslahat hareketleriyle telafi edilmeye çalışılır. Gerçekleştirilen düzenlemelerle sosyal ve siyasi yapıda yaşanan aksaklıkların üzerine gidilir. Ancak devlet kurumlarının yüzyıllar içinde gelişen geleneğe bağlı olarak işlemesi ve bu işleyişin artık yeni düzene ayak uyduramaması önemli engellerden biridir. II. Mahmut'un askeriye ve ilmiye sınıfında gerçekleştirdiği devrim niteliğindeki değişiklikler devlet kurumlarının işleyişinde yeniliği başlatsa da çok geç kalınmış bir yenilik çabasıdır bu. Kendi köklerinden hareketle ileriye doğru bir atılımı değil de elindeki modele göre (Batılılaşma) yapılan tanzim ve ıslahatlar yaraya pansuman niteliğindedir; hastalığı tedavi etmez. Bu yüzyıldaki iki önemli ıslahat hareketinin iki ağır yenilgiden sonra yapılması Batı'nın üstünlüğü ele geçirdikten sonra siyasi ve sosyal anlamda Osmanlı Devleti'ne nasıl bir baskı uyguladığının göstergesidir. Zira ıslahat Fermanı (1856) Kırım Harbi'ndeki ağır yenilgiden sonra, Kanun-u Esasi ise 93 Harbi zamanında ilan edilmiştir.

93 Harbi, devletin ne kadar büyük bir zafiyet içinde olduğunun kanıtı niteliğindedir. Bu savaşla tarih sahnesinden silinen Osmanlı